

Anca Ileana DUȘCĂ

Loredana BELU

**DREPTUL UNIUNII
PRIVIND AFACERILE**

CAIET DE SEMINAR

Universul Juridic

București

-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUȘCĂ, ANCA ILEANA

Dreptul Uniunii privind afacerile : caiet de seminar /
Anca Ileana Dușcă, Loredana Belu. - București : Universul
Juridic, 2011

ISBN 978-973-127-642-7

I. Belu, Loredana

341.217(4) UE

347.7(4)

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0731.121.218**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

CAPITOLUL I

ISTORICUL CONSTRUCȚIEI COMUNITARE

Secțiunea 1

Privire generală

După cel de-al doilea război mondial, șase state aparținând Europei Occidentale – Franța, R.F. Germania, Belgia, Olanda, Luxemburg și Italia – s-au grupat în trei comunități: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (C.E.C.O.), instituită prin Tratatul de la Paris, semnat la 18 aprilie 1951 și intrat în vigoare la 25 iulie 1952; Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (C.E.E.A., denumită și EURATOM), instituite prin două tratate distincte, semnate la Roma la 25 martie 1957 și intrate în vigoare la 1 ianuarie 1958.

Comunităților li s-au alăturat ulterior Danemarca, Irlanda și Marea Britanie (în 1973), Grecia (în 1981), Spania și Portugalia (în 1986), Austria, Finlanda și Suedia (în 1995), Cehia, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia și Ungaria (în 2004), Bulgaria și România (în 2007).

Prima reformă importantă a tratatelor de la Paris și Roma, prin care s-a extins competența instituțiilor comunitare, a avut loc după aproape treizeci de ani, prin **Actul Unic European**, semnat la Luxemburg și Haga, la 17 februarie 1986, respectiv la 28 februarie 1986, care a intrat în vigoare la 1 iulie 1987. Actul unic european a reflectat opțiunea politică de a întări

integrarea prin stabilirea unui spațiu fără frontiere interne și prin ameliorarea proceselor decizionale. Obiectivul central fixat prin Actul Unic European a fost acela al realizării pieței interne.

Piața internă este definită în cadrul Tratatului de Instituire a Comunităților Europene, la articolul 14 ca „un spațiu fără frontiere interioare în care este asigurată libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor, și a capitalurilor”¹.

Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht) a fost semnat de Consiliul European la 7 februarie 1992 în localitatea olandeză Maastricht, reprezentând cea mai profundă schimbare a tratatelor de la înființarea Comunității Europene. Acest tratat a pus bazele Uniunii Europene. Din cauza unor probleme apărute în procesul de ratificare², Tratatul UE a intrat în vigoare de-abia la 1 noiembrie 1993. Tratatul UE este considerat o nouă treaptă pe calea înfăptuirii unei uniuni tot mai strânse a popoarelor Europei. Pe lângă o serie de modificări aduse Tratatului CE și Tratatului EURATOM, acest document este și actul constitutiv al Uniunii Europene.

Dintre cele mai importante modificări realizate prin Tratatul de la Maastricht, amintim: 1) Tratatul **instituie Consiliul European ca organ comunitar** și îl califică drept Instituție supremă a Uniunii care reunește șefii de state și de guverne ale statelor membre; 2) sunt stabilite **noi direcții de acțiune**, noi obiective în politicile comunitare referitoare la: mediul înconjurător, protecția consumatorilor, protecția sănătății, rețelele de transport transeuropene, educație, cultură; 3) Tratatul instituie

¹ Paul P. Craig, Grăinne De Búrca, *EU law: text, cases, and materials*, Oxford University Press, 2007, ediția 4, p. 612.

² În Danemarca a fost nevoie de un al II-lea referendum, în Germania s-a înaintat o excepție de neconstituționalitate împotriva acordului parlamentar dat tratatului.

o **cetățenie** a Uniunii Europene. Este cetățean al Uniunii Europene orice persoană care are cetățenia unui stat membru; 4) **Tratatul consacră principiul subsidiarității.**

Tratatul de la Amsterdam, încheiat la 2 octombrie 1997 și intrat în vigoare la 1 mai 1999, a constituit o nouă etapă în cadrul construcției comunitare. Prin acest tratat, a fost începută reforma instituțională necesară în vederea extinderii Uniunii europene spre țările din Europa centrală și de est.

Modificările aduse vizează patru domenii importante: 1) cetățenia și drepturile fundamentale; 2) înființarea unei zone a libertății, securității și justiției; 3) promovarea unei politici externe și de securitate comună; 4) reforma instituțiilor în vederea extinderii Uniunii.

Principalele dispoziții care interesează, din perspectiva instituțiilor comunitare, problematica extinderii Uniunii europene sunt însă cuprinse în **Tratatul de la Nisa**, semnat la 26 februarie 2001, de către șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, care a intrat în vigoare la 1 februarie 2003. Tratatul de la Nisa este un Tratat care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, tratatele de instituire a Comunităților Europene precum și anumite acte conexe.

Într-o scurtă prezentare, negocierile de la Nisa au avut ca obiect următoarele domenii de o deosebită importanță:

- **reforma Comisiei Europene** - s-a convenit ca statele mari să renunțe la cel de-al doilea comisar până în anul 2005 în favoarea statelor nou primite, dar numărul comisarilor să nu depășească 27 de membri;

- **redistribuirea voturilor în Consiliu** - s-a prevăzut o nouă scală de repartizare a voturilor de la 3 (Malta) la 29 (Germania, Marea Britanie, Franța, Italia). României i s-au repartizat 14 voturi, ceea ce va face să ocupe o poziție importantă în procesul de adoptare a deciziilor;

- **extinderea votului majoritar în locul unanimității**, măsură luată pentru a se evita blocajul procesului decizional ca urmare a creșterii numărului statelor membre;

- **Parlamentul European** - Conferința Interguvernamentală a introdus o nouă distribuire a locurilor în **Parlamentul European**, care are în vedere o Uniune de 27 de state membre.

- **îmbunătățirea sistemului cooperării intensificate (consolidate)**. Sistemul cooperării intensificate a fost prevăzut de Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare în 1999, și a avut în vedere posibilitatea unui număr limitat de state de a avansa mai repede decât altele în anumite domenii. În cadrul summit-ului de la Nisa s-a vizat facilitarea acestei cooperări intensificate. Astfel, pentru a face mecanismul să fie mai operațional, Tratatul de la Nisa suprimă posibilitatea prevăzută în prezent de tratate pentru fiecare stat membru de a opune un veto declanșării unei cooperări intensificate. Noul tratat fixează la 9 numărul maxim de state membre necesar pentru a instaura o cooperare intensificată și prevede posibilitatea instaurării de cooperări intensificate în domeniul politicii externe și de securitate comună, mai puțin în domeniul apărării. El garantează că aceste cooperări se situează în cadrul Uniunii, că respectă rolul instituțiilor și permit statelor membre care nu participă imediat la cooperarea întărită, să se alătore ulterior .

Politica Externă și de Securitate Comună - art. 17 TUE (după modificările Nisa) include toate aspecte referitoare la securitatea Uniunii incluzând și definirea progresivă a unei politici de apărare comună, care ar putea duce la o apărare comună dacă astfel va decide Consiliul European. În acest caz, acesta va recomanda statelor membre adoptarea respectivei decizii în conformitate cu exigențele lor constituționale. Politica Uniunii în sensul noilor prevederi nu afectează caracterul specific al politicii de securitate și apărare a diferitelor state membre, respectă obligațiile decurgând din Tratatul Atlanticului de Nord pentru acele state care consideră că apărarea lor comună se realizează prin NATO și este compatibilă cu politi-

ca comună de securitate și apărare stabilită în acest cadru. Definirea progresivă a unei politici de apărare comună va fi sprijinită, în măsura în care statele membre o vor considera adecvat, prin cooperarea acestora în sectorul producerii de armament. Aspecte la care se referă Tratatul includ misiunile umanitare și de salvare, misiunile de menținere a păcii și misiunile de gestionare a crizelor, cât și cele de restabilire a păcii.

Tratatul de la Lisabona³, cunoscut în faza de proiect sub numele de **Tratatul de Reformă** este un tratat destinat să înlocuiască tratatul constituțional european. Numele oficial este Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene. Astăzi, mai mult ca niciodată, într-o lume globalizată în evoluție constantă, Europa trebuie să facă față unor noi provocări. Europa secolului al XXI-lea se confruntă cu o serie de provocări: mondializarea economiei, evoluția demografică, schimbările climatice, aprovizionarea cu energie sau noile amenințări la adresa securității. Statele membre nu mai sunt în măsură să facă față singure tuturor acestor probleme fără frontiere. Pentru a găsi soluții și a răspunde preocupărilor cetățenilor, este necesar un efort colectiv la nivel european. Europa trebuie să se modernizeze, să dispună de instrumente eficiente și coerente, adaptate nu numai la funcționarea unei Uniuni recent extinse de la 15 la 27 de state membre, ci și la transformările rapide prin care trece lumea de astăzi. Prin urmare, regulile conviețuirii, înscrise în tratate, trebuie revizuite.

Acesta este obiectivul tratatului semnat la Lisabona, la 13 decembrie 2007. Ținând cont de evoluțiile politice, economice și sociale și dorind, în același timp, să răspundă aspirațiilor europenilor, șefii de stat și de guvern au decis asupra unor noi reguli referitoare la amploarea și modalitățile acțiunii viitoare a

³ A intrat în vigoare la data de 1 decembrie 2009.

Uniunii⁴. Astfel, Tratatul de la Lisabona va permite adaptarea instituțiilor europene și a metodelor lor de lucru, precum și consolidarea legitimității democratice a Uniunii și a valorilor sale fundamentale. Tratatul de la Lisabona este rezultatul negocierilor între statele membre, reunite în cadrul unei conferințe interguvernamentale, la lucrările căreia au participat Comisia Europeană și Parlamentul European. Înainte de a putea intra în vigoare, acest tratat a trebuit să fie ratificat de fiecare dintre cele 27 de state membre, conform propriilor reguli constituționale.

Secțiunea 2

Sistemul instituțional al Uniunii Europene

Sub prevederile Tratatului de la Lisabona, principalele instituții comunitare sunt:

- **Parlamentul European**, care este ales direct de către cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene pentru a le reprezenta interesele. Dintre atribuțiile sale amintim: atribuții decizionale legislative - participă la procesul ce duce la adoptarea de acte comunitare; exercită, împreună cu Consiliul, funcțiile legislativă și bugetară; exercită funcții de control politic și consultative, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate; alege președintele Comisiei; atribuții de anchetă și de avocat al poporului; atribuții de supraveghere și control exercitate în special cu privire la Comisie.

⁴ *Great Britain. Parliament. House of Commons and Foreign Affairs Committee, Foreign policy aspects of the Lisbon Treaty: third report of session 2007-08*, vol. 2: Oral and written evidence, The Stationery Office, 2008, p. 144.

- **Consiliul European**, care reprezintă guvernele statelor membre. Stabilește politicile principale ale UE, asigură coordonarea politicilor economice generale ale statelor membre; are puterea de a lua decizii; conferă Comisiei, în actele pe care le adoptă, puteri pentru implementarea regulilor pe care le stabilește, putând să impună unele condiții în exercitarea acestor puteri. În luarea deciziilor sale, Consiliul acționează, în mod obișnuit, pe baza unor propuneri sau recomandări ale Comisiei și, după caz, după consultarea Parlamentului sau a altor instituții ori organisme.
- **Consiliul Uniunii Europene (Consiliul de Miniștri, Consiliul)**, este alcătuit din 27 de miniștri ai guvernelor reprezentând fiecare stat membru. Printre atribuțiile sale menționăm: adoptă acte legislative (regulamente, directive etc.), împreună cu Parlamentul European; contribuie la coordonarea politicilor statelor membre; elaborează politica externă și de securitate comună pe baza liniilor strategice stabilite de Consiliul European; încheie acorduri internaționale în numele Uniunii; aprobă, împreună cu Parlamentul European, bugetul Uniunii.
- **Comisia Europeană**, care reprezintă în mod independent interesele Uniunii în ansamblu. Principalele atribuții ale Comisiei, care îi definesc competența, au finalitatea asigurării și funcționării pieței comune. În primul rând, Comisia are competență decizională și de executare. Ea poate să adopte regulamente, să emită directive ori să ia decizii, asemenea atribuții fiindu-i conferite direct prin Tratat sau prin delegare de către Consiliu. Procedând astfel, Comisia va asigura executarea tratatelor comunitare și a actelor adoptate în aplicarea lor, adică

legislația primară și subsidiară. În al doilea rând, Comisia contribuie decisiv la pregătirea și conturarea măsurilor luate de Consiliu și de Parlament prin care se formulează politicile comunitare, prezentându-le propuneri. Comisia are atribuții de control și de impunere a respectării legislației comunitare de către statele membre și de către resortisanții lor, persoane fizice și juridice, ea putând să interzică ori să impună o anumită conduită, considerându-se chiar că în această privință rolul ei de executare este suplimentat prin puteri proprii de luare a propriilor sale decizii care ar fi de natură judiciară. În sfârșit, Comisia poate să formuleze avize sau recomandări.

- **Înaltul reprezentant al Uniunii Europene pentru politică externă și securitate al Uniunii Europene**, care coordonează politica externă și de securitate comună.
- **Curtea de Justiție a Uniunii Europene**, cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.
- **Banca Centrală Europeană**, coordonează politica monetară europeană.
- **Curtea Europeană de Conturi**, care verifică finanțarea activităților UE.

Baza juridică a Uniunii Europene este dată de Tratatul privind Uniunea Europeană (adică Tratatul din 1993, adus la zi) și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (adică Tratatul privind Comunitatea Europeană, adus la zi). Ele au aceeași valoare juridică și sunt desemnate prin cuvântul „tratatele”.